

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

Journal of Social Science and Cultural

P-ISSN : 2697-6269 ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2561)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และคณะครู ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

572 ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 061-5262919 โทรสาร. 075-340-042 E-mail : suriya.sur@mcu.ac.th

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญาสือ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูพรหมเขตคณารักษ์, ดร.

เจ้าอาวาสวัดวังตะวันตก รักษาการเจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

พระสาโรจน์ ธมมสโร

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

ศาสตราจารย์ ดร. ครองชัย หัตถา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ ฟิ้น ดอกบัว

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ดร. มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. ธีระพงษ์ สมเขานิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. สิทธิโชค ปาณะศรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. พิระศิลป์ บุญทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. มุกตาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร. อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาศกดิ์ดา สิริเมธี

เลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

พระมหาอภิรักษ์ นนทภาณี

ผู้ช่วยเลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

พระมหาอนันต์ อนนตเมธี

วัดหน้าพระบรมธาตุ

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณฺโณ

วัดสระเรียง

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี

สำนักสงฆ์วัดนาสนธิ์

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

วัดศาลามีชัย

ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ออกแบบปก

นายวินัย อีระพิบูลย์วัฒนา

จัดรูปเล่ม

นางสาวทิพย์วรรณ จันทรา

พิมพ์ที่

หจก.กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

Tel. 075-466-031 Fax. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2561 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นบทความวิจัยจำนวน 4 เรื่อง เล่มนี้เป็นปีที่ 1 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บุษยา ๑๓

นางสาวบุษยา จงละเอียด

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ฉ)
บทความวิจัย : Academic Article	
ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	1
AN ANALYSIS OF BUDDHIST PRINCIPLES USED IN IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN AMPHOE HUA SAI NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE <i>พระนาทกร สุจิณโณ (เศขสิน), พระครูโฆษิตวัฒนานุกูล, และพระครูสิริธรรมาภีรัต</i>	
การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	8
AN APPLICATION OF PANJA SILA IN LIFFDEVELOPMENT OF PEOPLE IN BANGHAK COMMUNITY HAN YAI DISTRICT SONGKHLA PROVINCE <i>วิมลวัช ตรีไวย, พระครูวิริตธรรมโชติ และกัณตภณ หนูทองแก้ว</i>	
การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล	15
AN APPLICATION OF THE THREEFOLD TRAINING FOR LIVING IN DIGITAL AGE SOCIETY <i>พระสมพงษ์ สุวโจ (ไชยณรงค์)</i>	
องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปณิกสูตรของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2	24
THE COMPONENT OF BUDDHIST LEADERSHIP IN ACCORDANCE WITH TUTHIYAPAPHANIKHA SUTTA OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 <i>นภเกตน์ ตารมย์, สำเริง จันชุม และวิโรจน์ พรหมสุด</i>	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	31

ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

AN ANALYSIS OF BUDDHIST PRINCIPLES USED IN IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN AMPHOE HUA SAI NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระนาทกร สุจินโณ (เศษสิน)

พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูสิริธรรมาภิรัต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุและสภาพปัญหาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในพระพุทธศาสนา 3) เพื่อเสนอแนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมในการอยู่ร่วมกันและ ด้านเศรษฐกิจและรายได้นั้น โดยมีเป้าหมายคือความสำเร็จในการดำเนินชีวิต มีจิตใจที่ตั้งมั่น มีปัญหาเห็นตามความเป็นจริง และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณภาพชีวิต

Abstract

The objective of this research is (1) to study the causes and conditions on the development of quality of life of the elderly. In Hua Sai District Nakhon Si Thammarat Province (2) to study the principles of Buddhism related to the development of the quality of life of the elderly In Buddhism (3) to propose ways to apply the principles of Buddhism to improve the quality of life of the elderly in Hua Sai District Nakhon Si Thammarat Province This research is a qualitative research. According to the analysis, the researcher is of the opinion that the principles of Buddhism are used to improve the quality of life in 4 areas, namely physical, mental, social, and co-existence. Economic and income With

the goal of being successful in life Have a firm heart With wisdom seeing as is true And able to live together happily

Keywords: Development, Quality Of Life

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนามากขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม สังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ" เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) เพื่อกำหนดทิศทางนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้ชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ (พระครูภัทรปัญญาคุณ และคณะ, 2560) เช่น การให้บริการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการทางสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี โดยที่สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการรับรู้ถึงข้อมูลที่เป็นต่อการวางแผน และดำเนินการบนฐานของการลงทุนและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าจากข้อมูลประชากรศาสตร์ได้แสดงจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยในปรัายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559 นี้ได้แสดงให้เห็นว่า มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่จัดอยู่ในภาวะเปราะบาง หนึ่งในสามของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน บุตรซึ่งเคยเป็น แหล่งรายได้สำคัญของผู้สูงอายุมีสัดส่วนลดลง ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียวหรือ ตามลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ประมาณ 4 แสนคน และผู้สูงอายุที่เป็นโรคสมองเสื่อมประมาณ 6 แสนคนในปี 2559 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกมาก ในอีก 20 ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงจะเพิ่มเป็น 1.3 ล้านคน และ ผู้ป่วยด้วยโรคสมองเสื่อมจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านคน รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559

ดังนั้นผู้วิจัย จึงทำการศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุพร้อมกับการวิเคราะห์ ผลการนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความสุขทั้งด้านสุขทางกาย และสุขทางจิตใจ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาและการดูแลตนเองให้ถึงพร้อมในทุกด้าน และสามารถพึ่งตนเองได้บ้างตามสมควร และเกิดการยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิต ให้ถึงความดับทุกข์ทางกาย และทางจิตใจ ซึ่งจะทำให้การมีชีวิตในช่วงต่อไปข้างหน้า เพื่อเป็นการพักผ่อน ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ผู้สูงอายุเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและสภาพปัญหาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อเสนอแนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากจากหนังสือวารสาร เอกสารต่าง ๆ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และลงภาคสนาม เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและนำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้สูงอายุชายและหญิง มีสาเหตุและสภาพปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน ดังนี้ 1) สาเหตุของผู้สูงอายุในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จะไม่แตกต่างกัน จากการศึกษพบว่า ไม่มีผู้ดูแล ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้อย่างมีความสุขตามลำดับ 2) สภาพปัญหาของผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษพบว่า มี 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน คือ (1) ด้านร่างกาย ผู้สูงอายุเป็นโรคกระดูกข้อเข่าเสื่อม โรคสายตาสั้น โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจผิดปกติ ปัญหาที่ต่างกันของผู้สูงอายุชาย คือ เป็นโรคต่อมลูกหมากโต (2) ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีความวิตกกังวล มีอาการซึมเศร้า ใจน้อย อารมณ์หงุดหงิด และรู้สึกเฉื่อยชา (3) ด้านสังคมและการอยู่ร่วมกัน ผู้สูงอายุมีการแยกตัวอยู่ตามลำพัง เกิดความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน ใช้คำพูดจาไม่สุภาพ และการชิงดีชิงเด่น และ (4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ผู้สูงอายุมีรายได้จากญาติพี่น้อง ลูกหลาน

การนำหลักภavana 4 มาพัฒนาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อนำหลักภavana 4 มาประยุกต์ใช้กับการดูแลผู้สูงอายุ จะได้แนวคิดเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ ตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังนี้

1. กายภavana คือ การพัฒนาด้านร่างกาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การดูแลผู้สูงอายุทางด้านร่างกายและพฤติกรรมอันเนื่อง ด้วยร่างกาย เช่น ส่งเสริมให้ท่านออกกำลังกายตามสมควร จัดหายารักษาโรค การจัดหาอาหารที่เหมาะสมให้แก่ท่าน การระวังและการป้องกันโทษภัยต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดแก่ผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพ

อนามัยต่าง ๆ “กายภาวนาหรือการพัฒนาร่างกาย ให้สัมพันธ์กับทางกายภาพนั้น เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่ควรมองข้าม การรู้จักใช้อินทรีย์ อย่างมีสติ เลือกที่จะดูเป็น ฟังเป็น กินด้วยปัญญา เสพปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้อย่างฉลาด ไม่มัวเมาหรือลุ่มหลง จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง ปัจจัยด้านกายภาวนา จึงเป็นปัจจัยด้านหนึ่ง ที่ผู้สูงอายุสามารถประยุกต์ใช้ได้ ในการดำเนินชีวิตที่ดำรงต่อไป” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) ซึ่งแนวทางนี้ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จะนำไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสุขภาพที่ดี อันจะเอื้อต่อการดูแลท่านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในขั้นต่อไป

2. ศิลภาวนา คือ การพัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม การพัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีพฤติกรรมดีงาม ในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มีวินัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี ดังนั้นผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุควรคำนึงถึงการช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ การมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลรอบข้าง รวมทั้งส่งเสริมการมีระเบียบวินัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ในทำนองเดียวกัน ความต้องการของผู้สูงอายุที่อ้างไว้ในทฤษฎีพัฒนาการผู้พัฒนาการทางสังคม (สอดคล้องกับศิลปภาวนา ในพระพุทธศาสนา) ของผู้สูงอายุโดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ มักเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนๆ ปรึกษาหารือ ระบายความเครียด ความในใจกับเพื่อน ๆ วยเดียวกัน เหมือนครั้งยังเป็นวัยรุ่นก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน และพัฒนาการทางสังคม แบบที่สอง คือ ไม่ชอบเข้าสังคม อยู่คนเดียว มักจะมีความซึมเศร้า เครียดเป็นต้น หากสามารถดูแลผู้สูงอายุให้ได้ตามแบบแรก ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ในการป้องกันความเครียด และเป็นปัจจัยทำให้ไม่เกิดโรคทางกายได้ง่ายเกินไปที่ว่าการสนับสนุนทางสังคม (ศิลปภาวนา) สัมพันธ์กับสุขภาพและความเจ็บป่วยด้านร่างกาย จิตใจที่ขาดการ สนับสนุนทางสังคมส่งผลให้จิตใจเศร้าหมอง เกิดความวิตกกังวล ซึมเศร้า ภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพด้านร่างกาย เสี่ยงต่อการเกิดโรคได้สูง เสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้มากขึ้น

3. จิตภาวนา คือ การพัฒนาด้านจิตใจ จิตภาวนาเป็นการทำจิตให้ เข้มแข็งมีความสุข เบิกบาน มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหว ไม่วิตกกังวล การดูแลผู้สูงอายุ ควรให้ความสำคัญกับด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะคนในวัยชรามักจะต้องการการให้ เกียรติ การเอาใจใส่ จากบุตรหลาน ดังที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวไว้ว่า “การตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความตั้งใจต่อการมีชีวิตที่ยืนยาว ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในสังคม ความต้องการการเอาใจใส่ดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการและการยอมรับนับถือจากลูกหลานและสังคม รวมทั้งความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยการมีส่วนร่วมกิจกรรมและทำประโยชน์ต่อสังคม จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวได้ และมีความสุขต่อการใช้ชีวิตในบั้นปลายที่เหลืออยู่” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ภาวะจิตด้านบวกจะส่งผลถึงกาย สำคัญต่อการพัฒนา จิตใจ เกิดสติปัญญา และส่งผลดีต่อ

ร่างกาย เกื้อหนุนสุขภาพร่างกายอย่างมาก คนที่มีภาวะจิตที่ดี มีปิติ อิ่มใจ แม้กายจะอดก็อยู่ได้ได้นาน แถมยังมีผิวพรรณงาม ผ่องใสด้วย

4. ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาด้านปัญญา ในการดูแลผู้สูงอายุ ตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท หากบุตรหลานหรือผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุสามารถ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต และสร้างโอกาส ให้ท่านได้ใกล้ชิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น ส่งเสริมให้ท่านไหว้พระ สวดมนต์ รักษาศีล ฝึกสมาธิจนมีจิตใจมั่นคง มองสิ่งทั้งหลายอย่างเข้าใจในสังขารของชีวิต รู้คิดว่าจะไรควรไม่ควร จนสามารถลดความหวัหวั ความวิตกกังวล มีจิตใจ ที่มีความสุขมีอิสระ อธิบายได้ว่าเป็นมิติหนึ่งของการพัฒนาปัญญา คือ การรู้คิดของผู้สูงอายุว่า การบริจาคเงิน เพื่อการศาสนา เป็นการส่งเสริมสืบทอดพระพุทธศาสนาให้สามารถนำสติปัญญามาสู่ สังคม ถือว่าได้ดูแลผู้สูงอายุตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในภุมมกนิทานและมารดาว่า ...บุตรคนใดยังมารดาบิดาผู้ไม่มี ศรัทธา ให้สมทานตั้งมั่นในศรัทธาสัมปทา ยังมารดาบิดาผู้ทุศีล ให้สมทานตั้งมั่น ในศีลสัมปทา ยังมารดาบิดาผู้มีความตระหนี่ ให้สมทานตั้งมั่นใน จาคสัมปทา ยังมารดาบิดาทรามปัญญา ให้สมทานตั้งมั่นในปัญญาสัมปทา ดูกรภิกษุทั้งหลาย ด้วยเหตุมีประมาณเท่านั้นแล การกระทำอย่างนั้นย่อมชื่อว่าอันบุตรนั้นทำแล้ว และทำตอบแทนแล้ว แก่มารดาบิดาส่วนจะสามารถ ดูแลท่านให้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ และคุณภาพของ ผู้ดูแล วิธีการดูแล และตัวผู้สูงอายุเอง ว่าจะมีศักยภาพสำหรับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นมากน้อยเพียงใด พระพุทธศาสนาได้วางกรอบเป้าหมายของชีวิตต่อไป

สรุป

การเสนอให้ความรู้ความเข้าใจการฝึกฝนอบรมให้กับผู้สูงอายุในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้จากการนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางการในการประพฤติปฏิบัติ จนเกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุ เมื่อนำหลักภาวนา 4 มาปรับใช้ ย่อมทำให้เกิดปัญญาแก่ตนเอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันรู้จักใช้ปัญญา ในการแก้ไขปัญหารู้จักเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นและจะต้องใช้สติปัญญาวิเคราะห์ตรองตามความเป็นจริงอย่างรอบคอบ จัดการแก้ปัญหาให้ถูกต้องเป็นกระบวนการเมื่อทำได้เช่นนี้ผู้สูงอายุก็จะเกิดการพัฒนาทางเจริญงอกงามแก่ตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมที่เหมาะสม เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังต่อไปนี้

(1) การแก้ไขปัญหาด้านร่างกาย สิ่งที่สูงอายุควรปฏิบัติ คือ การดำเนินชีวิตจะต้องมีการสำรวจร่างกายและดูแลสุขภาพกายให้แข็งแรง หมั่นออกกำลังกายสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับวัย ทำในสิ่งที่สูงอายุพอจะทำได้มีงานอดิเรกทำหรือช่วยเหลืองานส่วนรวมให้เป็นกิจวัตร รู้จักการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ และพักผ่อนให้เพียงพอ เท่านั้นก็จะเกิดความสุขสงบกับสูงอายุในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(2) การแก้ไขปัญหาด้านจิตใจ สิ่งที่สูงอายุควรปฏิบัติ คือ การรักษาศีล 5 ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ปล่อยให้ตัวเองฟุ้งซ่านไปกับความวิตกกังวลในเรื่องของอดีตที่ทำให้เกิดทุกข์ ไม่ฟุ้งซ่านไปกับเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น ให้ดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด ให้มีสติควบคุมการกระทำทุกอิริยาบถ ทั้งทางกาย วาจา และใจ

(3) การแก้ไขปัญหาด้านสังคมในการอยู่ร่วมกัน ผู้สูงอายุควรประพฤติปฏิบัติธรรม คือ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในสังคมทำในสิ่งที่สูงอายุทำได้ เช่น งานฝีมือที่สูงอายุพอจะมีความรู้ในการทำเพื่อเป็นสินค้าของหมู่บ้านต่อไป การมองโลกในแง่ดีอย่างรอบคอบอยู่เสมอ การอยู่ร่วมกับเป็นหมู่คณะจะต้องมีความเข้าใจกันเห็นอกเห็นใจกัน ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น รู้จักการปล่อยวาง และลดความขัดแย้งกับผู้อื่นในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(4) การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและรายได้ ผู้สูงอายุสูงควรดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ทำตนให้เป็นคนเรียบง่าย ควรทำอะไรด้วยตนเองโดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด และใช้จ่ายทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น

2) การจัดสวัสดิการ และการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว

การป้องกันและแก้ไขปัญหายุ่งยากผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพ ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกัน ดังนี้

(1) ระดับปัจเจกชน ผู้สูงอายุจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าตนเป็นใคร มีหน้าที่และบทบาทอย่างไร แล้วปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ถูกต้องสมบูรณ์ ตามหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม

(2) ระดับครอบครัว โดยผู้นำครอบครัวต้องยึดหลักศีลธรรม ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ให้ความสนใจต่อผู้สูงอายุที่อยู่ร่วมในครอบครัวไม่ให้เกิดปัญหา เพื่อรักษาแบบแผนประเพณี วัฒนธรรมในครอบครัว ที่ต้องกตัญญูต่อบุพการี ซึ่งเป็นคุณธรรมและเอกลักษณ์ที่ของคนไทยที่ต้องยึดถือเป็นสำคัญ

(3) ระดับชุมชน ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีบทบาท ให้คำแนะนำด้านศีลธรรมให้กับสมาชิกในชุมชน ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทชื่นชม ส่งเสริม ยกย่องบุคคล และครอบครัวที่ดำรงอยู่ในศีลธรรมและสนับสนุนให้มีอาสาสมัครชุมชน เฝ้าดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ให้สามารถอยู่ร่วมในท้องถิ่นกำเนิดได้อย่างภาคภูมิใจ

เอกสารอ้างอิง

- พระครูภัทรปัญญาคุณ และคณะ. (2560). การศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 2(2), 22-27.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. สำนักพิมพ์ผลิธัมม: (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพมหานคร.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

AN APPLICATION OF PANJA SILA IN LIFDEVELOPMENT OF PEOPLE IN BANGHAK COMMUNITY HAN YAI DISTRICT SONGKHLA PROVINCE

วิสวัช ตรีไวย

พระครูวิรัตธรรมโชติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กัณตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 1,696 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krajcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference)

1) ประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิต โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการไม่ละเมิดจากการขโมย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ ด้านการไม่ละเมิดมุ่งทำร้ายชีวิต ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนด้านการไม่ละเมิดสิ่งเสพติดและของมีค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.49$)

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนควรมีความรักเมตตา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งคนในครอบครัว เพื่อนและสัตว์เมื่อมีโอกาส มีจิตสำนึกไม่ทำร้ายตนเอง ผู้อื่นและสัตว์อื่น ควรมีความซื่อสัตย์ ไม่หยิบฉวยสิ่งของของคนอื่น มีวินัยในตนเอง รู้จักเก็บออม มีความขยัน รู้จักพอประมาณในทรัพย์สินของที่ตนเองมี ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ไม่เบียดบัง คดโกงผู้อื่น ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลในครอบครัว บุตรสามี ภรรยา และเพื่อน พุดจากันด้วยความสุภาพไพเราะ ไม่ทะเลาะกัน พุดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น ควรเลือกบริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์ไม่ฟุ่มเฟือย ทราบถึงโทษของการเสพสิ่งเสพติด คบหากัลยาณมิตร ไม่ชักชวนกันไปในทางเสื่อมเสีย ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท

คำสำคัญ: หลักเบญจศีล, การพัฒนาชีวิตของประชาชน

Abstract

Saṅgaha Vatthu in way of life of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province. 2) To compare on application of Saṅgaha Vatthu in way of life of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province in term of sexes, ages, degrees of education, occupations and monthly incomes. 3) The suggestion on guideline in promotion for application of Saṅgaha Vatthu in way of life of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province. The population were composed of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province for 9,372 persons, and sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the sample were about 384 persons. The instrument for data collection was questionnaire both closed-open ended questions, data analysis by package computer program. The statistics were analysed as follows; frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test.

The findings were as follow;

1) An application of Saṅgaha Vatthu in way of life of people in Bangreang sub - district municipality, Khuanneang district, Songkhla province by

overview was at moderate level ($\bar{x} = 3.36$) when considered in each aspect from more to less found that the aspect of Dāna (giving) was the highest mean ($\bar{x} = 3.69$) and followed up the aspect of Piyavācā nice speech ($\bar{x} = 3.36$) and the aspect of Atthacariyā self - sacrificial ($\bar{x} = 3.26$) and the aspect of Samānattatā equanimity ($\bar{x} = 3.15$) respectively.

2) The Comparative result on application of Saṅgha Vattu in way of life of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province in term of sexes, ages, degrees of education, occupations and monthly incomes found that there were different as statistically significance at .05.

3) The suggestion on guideline to promote on application of Saṅgha Vattu in way of life of people in Bangreang sub-district municipality, Khuanneang district, Songkhla province (1) Dāna domain (giving) there should make understanding on objectives, there should have changing idea to learn and promote for helping each others and giving the right way to give. (2) Piyavācā domain (nice speech) there should train on workshop for co-operate each other for informing in successfully work. (3) Atthacariyā domain (self-sacrifice) there should have training and indicate on benefits of grouping for reaching to people more and more and (4) Samānattatā (equanimity) there should have measurement in control the process as usually, there have checking procedure as usually for understanding, reaching and develop in way of life of people in other domain in the future.

Keywords: Panja Sila , Way Of Life Of People

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ปัจจุบันปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาการเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการใช้ความรุนแรง เป็นต้น ดังนั้น การตัดสินใจในการแก้ปัญหาเหล่านั้นจึงอาจขาดหลักยึดเหนี่ยวที่ถูกต้อง จึงควรที่จะปลูกฝังหลักของความศรัทธาในศีล

เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า ศิล 5 นั้น คือ หลักปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจากชนทั่วโลกว่าเป็นกฎแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เมื่อวัยรุ่นมีหลักดังกล่าวนี้แล้ว จึงทำให้วัยรุ่นไม่ปฏิบัติตนอันเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม การจะส่งเสริมเยาวชนให้ปฏิบัติตนตามศีล ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในหลักของศีล ที่สำคัญต้องมีความเชื่อหรือความศรัทธาในศีล โดยที่ศีล 5 นั้นถือเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สุด ตามมาด้วย ศีล 8 ศีล 10 ไปจนถึงศีล 227 ข้อสำหรับผู้ครองสมณะเพศ (กรมการศาสนา, 2544)

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า สังคมไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุเป็นอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของคนไทย คนนิยมวัตถุหรือวัตถุนิยมมากขึ้น มีกิเลสมากขึ้น และสิ่งที่ขาดคือศีลธรรมสภาพสังคมที่พองแพะ เพราะรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตก

ศีลเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตด้วยการระลึกดี ระลึกชอบ เพื่อประโยชน์สุขต่อตนเองและต่อผู้อื่น ศีล 5 หรือเบญจศีล นั่นก็คือแนวทางการปฏิบัติห้าข้อเพื่อการระลึกดี ระลึกชอบของมนุษยโลกที่เรียกได้ว่า เป็นสัตว์ประเสริฐ เป็นศีลพื้นฐานของมนุษย์ มีความสำคัญกับการกระทำในสิ่งที่ดีเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชนและสังคม และนำพาทำกิจกรรมที่สื่อไปในทางที่ดี ทั้งทางด้านการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) การศึกษาในระบบมีความจำเป็น รวมถึงการให้การศึกษาทางด้านศีลธรรมที่ต้องเอาจริงเอาจังในระบบสังคมชุมชน การปลูกฝังประชาชนให้ได้ผลดีนั้นจะเป็นการปลูกฝังจากในชุมชน เพราะชุมชนถือเป็นสถาบันรองลงมาจากสถาบันครอบครัว ที่ปลูกฝังให้ความรู้แก่ประชาชน (นพวรรณ เส้งสั้น และคณะ, 2559) ชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร มีประชากรจำนวนมาก เป็นชุมชนเมือง จึงเป็นการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเป็นแนวทางในการเผยแพร่ศีลธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดมีขึ้นในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร

เมื่อทราบผลจากการวิจัยในเรื่องการใช้หลักศีล 5 ในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร แล้วนั้น จะได้นำไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาการขาดศีลธรรมของประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยในเรื่องการใช้หลักศีล 5 ในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร เพื่อจะได้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ตลอดถึงเป็นการแก้ไขปัญหาสังคมทางหนึ่ง เพราะปัจจุบันนี้มนุษย์กำลังเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรมเป็นอันมาก ประชาชนในชุมชนบางหัก อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร จะได้นำหลักของเบญจศีล ไปใช้เสริมสร้างศีลธรรมอันดีงามของชาวพุทธ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกหลานอนุชนคนรุ่นหลังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา มีระดับการใช้หลัก เบญจศีลในการพัฒนาชีวิต โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการไม่ละเมิดจากการขโมย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ ด้านการไม่ละเมิดมุ่งทำร้ายชีวิต ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนด้านการไม่ละเมิดสิ่งเสพติดและของมีค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ 4.2 ผลการเปรียบเทียบการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเจียง จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน มีการนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตแตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการใช้หลัก เบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนควรมีความรักเมตตา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งคนในครอบครัว เพื่อนและสัตว์เมื่อมีโอกาส มีจิตสำนึกไม่ทำร้ายตนเอง ผู้อื่นและสัตว์อื่น ควรมีความซื่อสัตย์ ไม่หยิบฉวยสิ่งของของคนอื่น มีวินัยในตนเอง รู้จักเก็บออม มีความขยัน รู้จักพอประมาณในทรัพย์

สิ่งของที่ตนเองมี ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ไม่เบียดบัง คดโกงผู้อื่น ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลในครอบครัว บุตร สามี ภรรยา และเพื่อน พุดจากันด้วยความสุภาพไพเราะ ไม่ทะเลาะกัน พุดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น ควรเลือกบริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ฟุ่มเฟือย ทราบถึงโทษของการเสพสิ่งเสพติด คบหากัลยาณมิตร ไม่ชักชวนกันไปในทางเสื่อมเสีย ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท

สรุป

การใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา มาช่วยในการอยู่ร่วมกันของประชาชนและชุมชนเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน ในการประพฤติที่ดีต่อชุมชนตลอดถึงสังคม อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนในชุมชนด้วยกันเองและระหว่างชุมชนกับประชาชนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีในการอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้างสามัคคีต่อชุมชนของประชาชน และยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะเข้าไปช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมการปฏิบัติการใช้หลักเบญจศีลซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้หลักเบญจศีลไปใช้ เพื่อปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเกิดความตระหนักต่อหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยจัดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ อย่าง เช่น โครงการเข้าวัดทุกวันพระ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ชุมชน เป็นต้น
3. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการ ใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการใช้หลักเบญจศีลในการพัฒนาชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนบางหัก อำเภอนาทม จังหวัดสงขลา กับพื้นที่อื่น ๆ และควรศึกษาเฉพาะหลักเบญจศีล ทั้ง 5 ด้าน ด้านใดด้านหนึ่งที่พิจารณาเห็นว่า มีปัญหาสำคัญที่สุดและจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไข

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2544). *สารานุกรมไทย ฉบับเยาวชน เล่ม 4*. กรุงเทพมหานคร: พระบรมมหาราชวัง.
- นพวรรณ เส็งสัน และคณะ. (2559). รูปแบบการมีส่วนร่วมของปราชญ์ชาวบ้านในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย . *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 1(1), 7-12.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล AN APPLICATION OF THE THREEFOLD TRAINING FOR LIVING IN DIGITAL AGE SOCIETY

พระสมพงษ์ สุวโจ (ไชยณรงค์)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักไตรสิกขา เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล และเพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ดำเนินการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ไตรสิกขา คือ ข้อศึกษาและปฏิบัติ 3 ประการ ที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ฝึกหัดอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ศีล คือ การพัฒนาที่เริ่มจากร่างกาย วาจา อันเป็นส่วนภายนอกที่เห็นได้ง่าย ให้มีสภาวะปกติ และให้เกิดความสงบเรียบร้อยในกลุ่ม ในสังคม สมานิติ คือ การพัฒนาด้านจิตใจ ที่มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง พร้อมกล้าต่อการเผชิญปัญหาอุปสรรค และช่วยส่งเสริมให้ปัญญาได้ทำงานอย่างอิสระ คล่องแคล่ว สามารถแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ได้ด้วยดี

2) สังคมยุคดิจิทัลเป็นยุคของสังคมมนุษย์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเป็นเครือข่าย จะเห็นมนุษย์ในสังคมไทยได้ยอมรับรูปแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ในหลายลักษณะที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แพร่หลายคือ ทางสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ โทรศัพท์และทางอินเทอร์เน็ต ที่เอื้อต่อการสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ทั้งสองทิศทาง สังคมมนุษย์จึงเกิดขึ้นได้แม้ว่ามนุษย์นั้นมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันได้ทั้งสองทิศทาง สังคมมนุษย์จึงเกิดขึ้นได้แม้ว่ามนุษย์นั้นมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ความห่างกันโดยระยะทางจึงมิใช่อุปสรรคสำหรับมนุษย์มิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ความห่างกันโดยระยะทางจึงมิใช่อุปสรรคสำหรับมนุษย์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกต่อไป ซึ่งส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์

3) มนุษย์ในสังคมยุคดิจิทัลต้องมีการพัฒนาตนทั้งด้านกาย วาจา ใจ ให้มีอิสระเหนือการถูกครอบงำด้วยอำนาจความยั่วยวนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการลวงละเมิด หรือเสียสภาวะปกติทางกาย วาจา ใจ ของตน โดยในด้านของศีลสิกขา เป็นการพัฒนาในเรื่องของ

พฤติกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือโลกแห่งวัตถุ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และโลกแห่งชีวิต รวมถึงการประกอบอาชีพ ด้านจิตศึกษา หรือสมาธิ เป็นการคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต และปัญญาศึกษา คือ ศึกษาในเรื่องปัญญา พัฒนาด้านปัญญา ซึ่งมีการพัฒนาอยู่หลายระดับ

คำสำคัญ: ไตรสิกขา, สังคมยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this thesis were to study concepts of the Threefold Training. To study principles and concepts of the digital age society and to study an application of the Threefold Training for living in digital age society. The study was conducted by research papers from various sources, including the Holy Scriptures commentary texts, documents, publications, academic theses and research resources online. Descriptive data analysis to offer information and suggestions.

The findings were as follows:

1) The Threefold Training is the study in three practical reasons, primarily for education. Apprentice training body, speech, mind and intelligence to be ready to perform their duties include developing the body from the outside world as easily seen, to normalcy And the peace and order in society is to develop mental concentration, a deep career commitment and courage to face the problems and encourage intellectual work independently maneuverable, able to solve problems well.

2) The digital age society is the era of human society takes place through electronic media and networks. The man in Thailand has established forms of electronics in many aspects to the relationship between the proliferation of radio and television and the Internet. Contributing to have interactive communication in both directions. Human society has occurred even though the man was not in the same place in both directions. Human society has occurred even though the man was not in the same place. By geographical distance is not a barrier for people not in the same place. By geographical distance is not a barrier for people to build relationships with each other anymore. As a result, both positively and negatively on the lives of human beings.

3) Human in the digital age society need to develop both their body, speech and mind are free to the north is dominated by the power of seduction in various forms. To cause harassment or loss of normal physical, verbal, his heart by the precepts of virtue. The development of behavior the relationship with the environment, physical or material world. Environmental and social world of the living. Including professionals, mental concentration, as virtue or quality mental competency, mental and spiritual health and intellectual virtue is the study of wisdom. Develop intelligence which is developing on several levels.

Keywords: The Threefold Training, Digital Age Society

บทนำ

ศาสนาเป็นสถาบันสำคัญในระบบสังคม และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในชีวิตมนุษย์ ศาสนาจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ให้เป็นไปตามทำนองคลองธรรมของสังคม บทบัญญัติของศาสนาย่อมก่อให้เกิดความเป็นระเบียบขึ้นในสังคม (สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, 2539) พุทธธรรมเป็นหลักในการดำรงชีวิตของพุทธศาสนิกชนชาวไทยเป็นเวลากว่า 2,500 ปี พุทธศาสนิกชนชาวไทยยึดหลักความสงบสุขร่มเย็นจากการประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม ยึดหลักความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตน โดยการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต หลักพุทธธรรมมุ่งหมายให้บุคคลทำลายความเห็นแก่ตัว ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ รู้เท่าทันความเป็นจริงแห่งสังขาร เข้าใจตนเองและสังคม ความเป็นมาของโลก ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่ไม่เป็นแก่นสาร แม้กระทั่งตัวของตัวเอง ย้ำเตือนให้บุคคลมีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปประพฤติดนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคมและเศรษฐกิจ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำหนทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ดำเนินชีวิตให้พบกับสันติสุข หรือรู้จักการละอายต่อบาป หรือความชั่วทั้งหลาย ซึ่งจะส่งผลให้การดำรงชีวิต เป็นไปอย่างปกติสุขและนำไปสู่สังคมที่มีความสงบสุขร่มเย็น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542)

ปัจจุบัน สังคมไทยคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมในการแสดงออกของผู้คนในสังคม ดังเช่นกรณีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งใช้เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข้อเท็จจริง และปรับเปลี่ยนทัศนคติ จนนำไปสู่การแบ่งฝ่ายแบ่งข้าง เช่น การส่งข้อมูลข่าวสารกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การฟังวิทยุผ่านโทรศัพท์มือถือ การถ่ายทอดสัญญาณวีดิโอลิงค์จากต่างประเทศมาสู่ประเทศไทย เป็นต้น ยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลและข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคแห่งความเจริญทางวัตถุและการ

ช่วงชิง การกำหนดความคิด จิตวิญญาณของผู้คนในสังคม โดยผู้คนต่างพยายามใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองและสังคม ดังนั้น สังคมจะดำรงอยู่ด้วยจิตวิญญาณแห่งความดีงาม ความถูกต้อง และความสงบสุขได้มากน้อยแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งทางด้านจิตใจของมนุษย์ที่จะมีศีลธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์สังคมในทางที่ถูกต้อง และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล จะเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และใช้ชีวิตของมนุษย์ สามารถวิเคราะห์และจัดการข้อมูลข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุมีผล ซึ่งจะช่วยนำพาชีวิตและสังคมไปสู่ความสำเร็จและความสุขในทุกด้าน (ปณิพร ไพบูลย์วัฒนกิจ, 2552) แต่การที่จะใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนมากขึ้นก็ยิ่งต้องการความมีสติรอบคอบ ความละเอียดถี่ถ้วน ความไม่ประมาทมากขึ้น เทคโนโลยีที่สร้างและใช้อย่างถูกต้อง ก็คือเทคโนโลยีที่จะมาช่วยให้มนุษย์มีโอกาสนในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาศักยภาพของตนในการที่จะเข้าถึงธรรมด้วยปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) ซึ่งแปลว่า ความรู้ทั่ว หรือรู้ชัด ได้แก่ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล หรือความรู้ประเภทจำแนกแยกแยะ วิจัยจัดแจง สามารถวินิจฉัยได้ว่า จริง เท็จ ดี ชั่ว ถูก ผิด ควร ไม่ควร คุณ โทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ รู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล หรือปัจจัยต่าง ๆ รู้ภาวะตามเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ รู้ว่าจะนำไปใช้หรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะแก้ปัญหาได้ หรือให้สำเร็จผลที่มุ่งหมาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการรู้แจ้งทั้งทางหลักธรรมและการปฏิบัติธรรมซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาตน หลักศึกษาหรือการศึกษาของศาสนาพุทธ เป็นหลักที่บอกว่ามนุษย์จะต้องแก้ไขพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และจะต้องพัฒนาตลอดเวลา โดยไม่ประมาท หลักไตรสิกขา เป็นหลักและกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้บุคคลได้พบความรู้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ จนมีความชำนาญในการแก้ปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน มีคุณธรรม สามารถดำเนินชีวิตที่ดีได้ตามอริยมรรค มีความพออยู่ พอดี พอประมาณของแต่ละคนและพร้อมที่จะปรับตัวเองให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในอนาคต การเรียนรู้ตามไตรสิกขา คือ การศึกษาและปฏิบัติเพื่อฝึกกาย วาจา และจิตใจหรือสติปัญญาให้สูงขึ้น ทำให้คนมีการพัฒนาอย่างบูรณาการและทำให้มนุษย์เป็นองค์รวมของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ (พระปลัดทองเดช สิริปัญโญ และคณะ, 2559) เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนอย่างรอบด้านตามหลักการเรียนรู้ในพุทธศาสนาเพื่อผลในทางโลกหรือผลทางสังคม ทำให้สังคมโลกเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และเพื่อผลในทางธรรม ทำให้เกิดความสงบสุขในชีวิต (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมสำหรับ

การดำเนินชีวิตด้วยปัญญา สภาพและปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของปัญญาในสังคมยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักไตรสิกขา
2. เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา
 - 1.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์
2. จัดประเภทของข้อมูลตามหัวเรื่องที่กำหนด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
3. นำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ
4. จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักไตรสิกขา เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล และเพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ดำเนินการศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วย เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ นำข้อมูลมาจัดประเภทของข้อมูลตามหัวเรื่องที่กำหนด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ไตรสิกขา คือ ข้อศึกษาและปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา ฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องช่วยนำทางให้การพัฒนาดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดี

งาม ป้องกันโทษและความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนา การพัฒนาตามหลักธรรม ไตรสิกขาทำให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้มีการพัฒนาที่เริ่มจากร่างกาย วาจา อันเป็นส่วนภายนอกที่เห็นได้ง่าย ให้มีสภาวะปกติ และให้เกิดความสงบเรียบร้อยในกลุ่มใน สังคม พร้อมรับการพัฒนาด้านจิตใจที่มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง พร้อมกล้าต่อการเผชิญปัญหา อุปสรรค และทั้งช่วยส่งเสริมให้ปัญญาได้ทำงานอย่างอิสระ คล่องแคล่ว สามารถแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้ด้วยดี เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและการพัฒนาจนบรรลุจุดหมายสูงสุด

ไตรสิกขา เป็นการศึกษา 3 ด้าน ที่พัฒนาชีวิตไปพร้อมกันทั้งระบบ แต่ถ้ามองหยาบๆ เป็นภาพใหญ่ ก็มองเห็นเป็นการฝึก ศึกษาที่ดำเนินไปใน 3 ด้าน ตามลำดับ คือ 1) ศีล เป็นเหมือนการจัดปรับพื้นที่และบริเวณแวดล้อม ให้สะอาดหมดจดเรียบร้อย ราบรื่น แน่นหนา มั่นคง มีสภาพที่พร้อมจะทำงานได้คล่อง สะดวก 2) สมาธิ เป็นเหมือนการเตรียมตัวของผู้นักงานให้มีเรี่ยวแรงกำลังความถนัดชัดเจนที่พร้อมจะลงมือทำงาน และ 3) ปัญญา เป็นเหมือนอุปกรณ์ที่จะใช้ทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ เช่น บ้านเรือนที่อยู่ ที่ทำงาน หากฝาผุ พื้นขรุขระ หลังคารั่ว รอบอาคารถนนหนทางรกรุงรัง ทั้งเป็นถิ่นไม่ปลอดภัย (ขาดศีล) การจัดแต่งตั้งวาง สิ่งของเครื่องใช้ในที่ทำงานไม่ระเบียบ ไม่พร้อม ไม่สบาย อึดอัดขัดใจ (ขาดสมาธิ) การเป็นอยู่ และการทำงานคิดการทั้งหลายไม่อาจดำเนินไปได้ด้วยดี (ขาดปัญญา) ชีวิตและงานไม่สัมฤทธิ์ จุดหมาย (ขวัณษา เอกจิตต์ และอุทัย สติมัน, 2559)

2. สังคมยุคดิจิทัลเป็นยุคของสังคมมนุษย์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเป็น เครือข่าย จะเห็นมนุษย์ในสังคมไทยได้ยอมรับรูปแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ในหลายลักษณะที่จะมี ความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แพร่หลายคือ ทางสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ โทรศัพท์และทาง อินเทอร์เน็ต ที่เอื้อต่อการสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ทั้งสองทิศทาง สังคมมนุษย์จึงเกิดขึ้นได้ แม้ว่ามันมนุษย์นั้นมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันได้ทั้งสองทิศทาง สังคมมนุษย์จึงเกิดขึ้นได้แม้ว่ามันมนุษย์ นั้นมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกัน ความห่างกันโดยระยะทางจึงมิใช่อุปสรรคสำหรับมนุษย์มิได้อยู่ใน สถานที่เดียวกัน ความห่างกันโดยระยะทางจึงมิใช่อุปสรรคสำหรับมนุษย์ในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกต่อไป ซึ่งส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์

ปัจจุบัน สังคมไทยคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลเข้ามามีบทบาท สำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมในการแสดงออกของ ผู้คนในสังคม ดังเช่นกรณีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชา ธิปไตยฯ และกลุ่ม นปค. ซึ่งใช้เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริง และปรับเปลี่ยนทัศนคติ จนนำไปสู่การแบ่งฝ่ายแบ่งข้าง เช่น การส่งข้อมูลข่าวสาร กันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การฟังวิทยุผ่านโทรศัพท์มือถือ การถ่ายทอดสัญญาณวิดีโอ ลิงค์ของทักษิณ ชินวัตรจากต่างประเทศมาสู่ประเทศไทย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในยุคเทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลและข้อมูลข่าวสาร หากผู้ใช้เทคโนโลยี การสื่อสารดิจิทัล และผู้รับสารขาดจริยธรรมคุณธรรม และขาดความรู้เท่าทันสื่อ ก็อาจส่ง

ผลร้ายต่อตนเองและสังคม ดังเช่นกรณีการมีเว็บไซต์ลามกอนาจารจำนวนมาก กรณีเด็กติดเกมออนไลน์ กรณีการที่ผู้รับสารอาจแยกแยะไม่ออกระหว่างข้อเท็จจริงกับข่าวลือในสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัลและข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคแห่งความเจริญทางวัตถุ และการช่วงชิง การกำหนดความคิด จิตวิญญาณของผู้คนในสังคม โดยผู้คนต่างพยายามใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองและสังคม ดังนั้น สังคมจะดำรงอยู่ด้วยจิตวิญญาณแห่งความดีงาม ความถูกต้อง และความสงบสุขได้มากน้อยแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งทางด้านจิตใจของมนุษย์ที่จะมีศีลธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์สังคมในทางที่ถูกต้อง และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล จะเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และใช้ชีวิตของมนุษย์สามารถวิเคราะห์และจัดการข้อมูลข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยนำพาชีวิตและสังคมไปสู่ความสำเร็จและความสุขในทุกด้าน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล พบว่า การพัฒนามนุษย์เป็นการเสริมสร้างมนุษยธรรมที่สมบูรณ์และยังสามารถพัฒนามนุษย์ให้มี ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจทั้งสามด้าน เพื่อเป็นแรงเสริมมนุษยธรรมให้มีความเจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญาที่ได้รับ การพัฒนาแล้วและการส่งเสริมให้มนุษย์ ลดละ ความเห็นแก่ตัวกิเลสเบาบางลง ความสันติสุขก็จะเกิดขึ้นกับสังคมได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาสังคมที่มนุษย์อาศัยก็จะกลายเป็นสังคมที่เกื้อกูลต่อความเป็นอยู่ที่ดีงาม เป็นสังคมที่สงบสุข มั่นคงราบรื่น ปราศจากความยากจน และสามารถพึ่งตนเองได้ และการอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างสันติสุขโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ แม้ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จะสามารถนำใช้พัฒนามนุษย์ทุกหมวดก็ตาม แต่หลักการพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขานั้น จะมีความเหมาะสมกับการพัฒนามนุษย์ยุคปัจจุบัน เป็นการพัฒนาระดับปัจเจกบุคคล หมายถึงการพัฒนาทางด้านกาย จิต และปัญญา ทั้งสามด้าน เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นต้องมี ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้อยู่รอดและก้าวข้ามผ่านพ้นสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบการดำเนินชีวิตหรือในหน้าที่การงาน พร้อมกันนั้นก็ต้องรู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรอบคอบและใช้ปัญญา หากสามารถทำได้เช่นนี้เช่นนี้ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตก็จะอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม ทั้งนี้เพราะหลักไตรสิกขาเมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนามนุษย์แล้วก็จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากร ข้าราชการ ในองค์กรหรือหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จะเห็นจากหลักของไตรสิกขาหรือสิกขาเป็นข้อที่จะต้องศึกษา ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้อย่างขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพานจึงถือกันเป็นหลักอันสำคัญที่สุด ในการปฏิบัติกิจในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ

ประการแรก เป็นสิ่งที่มีค่าหรือมีความหมายตรงที่ดับทุกข์ได้เป็นขั้นๆ อันเป็นผลของการปฏิบัติตามหลัก 3 ประการดังกล่าว ประการที่สอง เป็นเครื่องกรองหรือทำลายกิเลส ทำให้คนประพฤติดีมีจิตใจดี คิดดี มีความรู้ และเห็นในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรฉะนั้น คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ก็คือการปฏิบัติเป็นขั้นๆ เพื่อผลอันเดียวกัน คือความพ้นทุกข์เมื่อกล่าวโดยแยกกัน ศีลทั้งหมด ดับทุกข์ หรือโทษหายๆ ที่เกิดขึ้นปรากฏอยู่ ทางกาย ทางวาจา ทั้งที่เป็นทุกข์แก่ตนเอง และแก่ผู้อื่น หรือสังคม ส่วนสมาธินั้น ดับทุกข์หรือโทษที่ละเอียดยิ่งขึ้นไป คือ ทุกข์ทางใจ แต่เป็นประเภทหายาบ สำหรับปัญญาเป็นเครื่องมือดับทุกข์ ที่ดับถึงขั้นรากเหง้า เพื่อไม่ให้ทุกข์เกิดขึ้นมาได้อีกต่อไป ดังนั้น หากบุคคลหรือมนุษย์ผู้ใดได้ปฏิบัติตนเองตามหลักไตรสิกขาแล้ว จะสามารถพัฒนาบุคคลให้มีการดำเนินชีวิตไปในวิถีทางที่ถูกต้อง ดึงมาส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนการทำงานในองค์กร/หน่วยงานด้วย

มนุษย์ในสังคมยุคดิจิทัลต้องมีการพัฒนาตนทั้งด้านกาย วาจา ใจ ให้มีอิสระเหนือการถูกครอบงำด้วยอำนาจความยั่วยวนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการล่วงละเมิด หรือเสียสภาวะปกติทางกาย วาจา ใจ ของตน โดยในด้านของศีลสิกขา เป็นการพัฒนาในเรื่องของพฤติกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือโลกแห่งวัตถุ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และโลกแห่งชีวิต รวมถึงการประกอบอาชีพ ด้านจิตสิกขา หรือสมาธิ เป็นการคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต และปัญญาสิกขา คือ ศึกษาในเรื่องปัญญา พัฒนาด้านปัญญา ซึ่งมีการพัฒนาอยู่หลายระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 หลักไตรสิกขา เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รอบตัว บนพื้นฐานของศีล สมาธิ และปัญญา ที่ผู้คนในยุคดิจิทัลควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2 สถานศึกษาควรปลูกฝังแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขาให้แก่เยาวชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมยุคดิจิทัล

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อไม่ให้ครอบงำวิถีชีวิตของประชาชนมากเกินไป จนสูญเสียอัตลักษณ์ของความเป็นมนุษย์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงทดลองเกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างประชาชนทั่วไปกับประชาชนที่ผ่านกระบวนการฝึกฝนตามหลักไตรสิกขา

2.2 ควรมีการศึกษาดูผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรมีการศึกษาหลักพุทธธรรมเรื่องอื่น ๆ ที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญษา เอกจิตต์ และอุทัย สติมัน. (2559). หลักไตรสิกขากับการพัฒนาตน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 3 (2), 170-179.
- ปณณพร ไพบูลย์วัฒนกิจ. (7 พฤษภาคม 2552). สังคมต้องเท่าทันการสื่อสารดิจิทัล. *ไทยนิวส์*, หน้า 11.
- พระปลัดปองเดช สิริปัญโญ และคณะ. (2559). การนำหลักสังคหวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 1(2), 8-13.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *หยาดเพชร หยาดธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปัญญาประทีป.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2557). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 39). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542). *หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. (2539). *หลักพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราชเขต 2

THE COMPONENT OF BUDDHIST LEADERSHIP IN ACCORDANCE WITH TUTHIYAPAPHANIKHA SUTTA OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นภเกตนัน ธารมย์

สำเริง จันทุม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิโรจน์ พรหมสุด

นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อวิเคราะห์ องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม และใช้วิธีการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์เชิงยืนยัน เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจมีความตรงตามเนื้อหา โดยค่าดัชนีความ สอดคล้องของข้อคำถามผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 อำนาจจำแนกรายข้อ มีค่าระหว่าง 0.24 – 0.83 และความเที่ยงของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 0.86 และสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับ มาก และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปาปณิกสูตรของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ใน
ระดับ มาก

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, ภาวะผู้นำเชิงพุทธ, หลักทศิยาปาปณิกสูตร

Abstract

The Component of Buddhist Leadership in Accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta of School administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. The objective this research were as following 1) to study Buddhist leadership in accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta of school administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, And 2) to analyze the component of Buddhist leadership in accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta of school administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. And this research is Mixed Methodology Research and study is Factor Analysis of Confirm Factor Analysis (CFA) for consistent objective.

The findings of the study indicate that: the content validity, to find the validity of IOC passed on examination of 5 specialists. Ranging from 0.80 – 1.00, the discrimination index of items were between 0.24 – 0.83 and the reliability of accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta the reliability of the overall aspect 0.86 and results of the study were as follows: 1) to Buddhist Leadership in Accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta of School administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level. And 2) to analyze the component of Buddhist Leadership in accordance with Tuthiyapaphanikha Sutta of School Administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level.

Keywords: Component, Buddhist Leadership, Accordance With uthiyapaphanikha Sutta

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กฎกระทรวงว่าด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เป็นต้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการคือมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะ มีคุณธรรมและคุณลักษณะดีซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะบ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง การสร้างคุณธรรมเพื่อใช้ในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะทำให้สามารถดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ (ณัฐพงศ์ เขียวน้อย และคณะ, 2559) ดังนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควรเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงานทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจมีความรู้สึกมั่นคงในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (พระครูภัทรธรรมคุณ, 2554)

แต่ด้วยสภาพปัญหาของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่เด็ดขาด ไม่หนักแน่นและความไม่เป็นกลางความลำเอียงที่มีต่อผู้ร่วมงาน รวมไปถึงภาระงานที่เพิ่มขึ้นของการปฏิรูปการศึกษาตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากคุณธรรมจริยธรรม และผลกระทบของปัญหาเหล่านี้นอกจากจะทำให้กระบวนการบริหารภายในโรงเรียนไม่เข้มแข็งยังส่งผลกระทบไปถึงการจัดการเรียนการสอนของครูของโรงเรียนนั้น ๆ ด้วยซึ่งจะทำให้คุณภาพด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่ได้มาตรฐานอีกด้วย (พระมนัสอัครมโม (ก้อนใหญ่), 2554)

หลักทศุติยาปณิกสูตรเป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาซึ่งประกอบด้วยจักขุมาวีรุโธ และนิสสยสัมปันโนโดยองค์ประกอบของหลักทศุติยาปณิกสูตรทั้ง 3 ข้อ ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญสำหรับผู้เป็นผู้นำเป็นอย่างมาก โดยหลัก 3 ข้อควรมีอยู่ภายในของนักบริหารและหากหลอมรวมกันก็จะเป็นภูมิคุ้มกันที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จต่าง ๆ ได้ด้วยความราบรื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
- 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทศุติยาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) และ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA: Confirm Factor Analysis) โดยใช้กระบวนการการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้กลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารเชิงพุทธตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการเลือกโดยวิธีการเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 500 คน และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ความเบ้ ความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและตรวจสอบคุณภาพความตรงตามโครงสร้างของโมเดลแบบวัดด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, 2560)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 3 ด้าน
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทฤษฎีปาปณิกสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถแบ่งได้เป็นองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านจักษุมา ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผู้บริหารมีการนำเป้าหมายและนโยบายมาเผยแพร่ให้กับบุคลากรได้รับทราบก่อนการปฏิบัติงาน (2) ผู้บริหารบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้เหมาะสม (3) ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล (4) ผู้บริหารให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน จนบรรลุผลตามเป้าหมาย (5) ผู้บริหารมีอุดมการณ์ในการพัฒนาองค์กร โดยการให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาแก่บุคลากรเพื่อให้งานบรรลุผล (6) ผู้บริหารและบุคลากรมีการวิเคราะห์องค์กรโดยใช้เทคนิค SWOT (7) ผู้บริหาร มีการนำข้อเสนอแนะของบุคลากรและ/หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

- 2) ด้านวิญญู ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผู้บริหารวางแผนในการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถ (2) ผู้บริหารและบุคลากรมีการ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและค่านิยมร่วมกัน (3) ผู้บริหารมีการพิจารณาและจัดสรรทรัพยากรที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม (4) ผู้บริหารมีการสร้างทัศนคติที่ดีในการมอบหมายงานมิใช่เป็นการเพิ่มภาระของงาน (5) ผู้บริหารมีวิธีสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมาย (6) ผู้บริหารมีการสร้างความคิดเชิงบวกให้แก่บุคลากร (7) ผู้บริหารแนะนำบุคลากรเพื่อนำข้อบกพร่องไปพัฒนางานให้บรรลุผล (8) ผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านนิสสยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผู้บริหาร เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา (2) ผู้บริหารใช้เวลาในการแนะนำงาน หรือปัญหาจากการปฏิบัติงานแก่บุคลากร (3) ผู้บริหาร มีความเป็นกันเองกับบุคลากรและแสดงความคิดเห็นต่อกันอย่างเปิดเผย (4) ผู้บริหาร จูงใจบุคลากรให้มีแรงขับเคลื่อนในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ (5) ผู้บริหาร มีการให้กำลังใจ ยกย่อง เชิดชูบุคลากรตามสมควรแก่โอกาส (6) ผู้บริหาร ให้เกียรติและแสดงความจริงใจต่อบุคลากรในองค์กรทุกระดับ (7) ผู้บริหาร มีความเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เอื้อเฟื้อต่อบุคลากรในองค์กรทุกระดับ (8) ผู้บริหาร และบุคลากรเข้าใจซึ่งกันและกัน จนทำให้เกิดสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกันในองค์กร (9) ผู้บริหาร มีความยุติธรรมในการแก้ปัญหาของบุคลากรในองค์กร (10) ผู้บริหาร ให้แนวทางในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กรสม่ำเสมอ

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับ มาก

สรุป

การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถแบ่งได้เป็นองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านจักษุมาน 2) ด้านวิรูโร และ 3) ด้านนิสสยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 25 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสามารถอธิบายรายด้านได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านจักษุมานผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผลด้านวิรูโรในการมอบหมายงานหรือภาระหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษา สิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือการวางแผนในการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากรทำงาน และภาระหน้าที่ของบุคลากร และด้านนิสสยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 นั้น ควรมีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรนั้น และควรมีการกำหนดกรอบและทิศทางในการทำงานที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบุคลากรของสถานศึกษานั้น ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

1) ด้านจักษุมา ผู้บริหารควรมีการนำเป้าหมายและนโยบายมาเผยแพร่ให้กับบุคลากรได้รับทราบก่อนการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้บริหารควรมีการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรให้เหมาะสมกับบุคลากร และมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล และให้คำแนะนำและแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานจนบรรลุผลตามเป้าหมาย

2) ด้านวิธวิธี ผู้บริหารควรวางแผนในการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรตรงตามความรู้ความสามารถ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและค่านิยมร่วมกันรวมทั้งผู้บริหารควรมีการพิจารณาและจัดสรรทรัพยากรที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม มีการสร้างทัศนคติที่ดีในการมอบหมายงาน ที่มีใช่เป็นการเพิ่มภาระของงาน และมีวิธีสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างความคิดเชิงบวกให้แก่บุคลากร

3) ด้านนิสสยสมปโน ผู้บริหารควรมีความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาและใช้เวลาในการแนะนำงาน หรือปัญหาจากการปฏิบัติงานแก่บุคลากร และผู้บริหารควรมีความเป็นกันเองกับบุคลากรและแสดงความคิดเห็นต่อกันอย่างเปิดเผย เพื่อการสร้างความจงใจให้แก่บุคลากรให้มีแรงขับเคลื่อนในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการครู ควรมีการศึกษากับกลุ่มสาขาอาชีพอื่น ๆ ในลักษณะแบบพหุมิติ และเพิ่มตัวแปรของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ ระดับการศึกษา รายได้เป็นต้น เพื่อผลการตรวจสอบวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้กว้างขวางมากขึ้น

2) การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการสถิติเทคนิคขั้นสูงเพื่อให้มาตรฐานแบบวัดมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถนำเรื่องงานวิจัยในครั้งนี้ไปดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปในการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านทักษะทางการบริหารต่อไป

3) ควรศึกษาหลักธรรมอื่นทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

- ณัฐพงศ์ เขียวน้อย และคณะ. (2559). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ , 1(1), 27-33.
- พระครูภัทรธรรมคุณ. (2554). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมนัสอัครธมโม (ก้อนใหญ่). (2554). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. (2560). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2560 จาก <http://www.nst2.go.th/>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม การศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และคณะครู ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน และสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และ วัฒนธรรม บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่าง น้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับ ของบุคคลทั้งภายในและภายนอกวัด ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏใน บทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะ ผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการ ไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือ เสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 6 - 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวม เอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่า

หน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุนุติการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุตำแหน่งทางวิชาการพิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยเรียงมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียนเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการและชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำตอบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิดและระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

7) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- 6) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์เล่มที่ชื่อเครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2554)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระมหาสุทิตยอาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิงเช่น (พระธรรมโกศาจารย์ประยูรธมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่าและคณะเครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ธมมจิตโตและคณะ, 2548)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003 ; Hersey & Blanchard, 2000)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1) บริษัท 21 เช่นจูรี จำกัด ใช้ 21 เช่นจูรี

2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย

2. เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. :สถานที่พิมพ์./:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์
หรือโรงพิมพ์. (// การวรรค 2 ครั้ง)

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2560). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง// (เลขหน้า
อ้างอิง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว (2560). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร
ว่องวีระ. *ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร:
อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลข
หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว (2561). การบูรณาการหลักฆราวาสธรรมกับการปฏิบัติตนของ
ครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 50-71.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้า
อ้างอิง). สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจพันธ์. (2560). หม้อคอกควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T.(2010). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24,
pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//**ชื่อหนังสือพิมพ์**,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2560). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **ผู้จัดการรายวัน**, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์/ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

สมบุญธ ศาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาม 4 ของพระอริยบุคคล. ใน
ดุชนิพนธ์พุทธศาสนดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//**ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์**.// (ชื่อผู้
สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไหมสน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง
โหราศาสตร์. (นางณฐณัช แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// **ชื่อเรื่อง**.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2561). **พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร?** เรียกใช้
เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). **เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 .**

เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2560). *โลกทัศน์ชาวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2560). *การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พงศ์สานต์ พัทธกัสมหาเถร. (2560). *ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- โกนิญฐ์ ศรีทอง. (2560). *การบูรณาการภูมิปัญญาพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาชุมชน*. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ). (1 พฤษภาคม 2560). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2560, จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, 24 สิงหาคม 2560.
- Boo Elizabeth. (2010). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Kiarash, A. (2010). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of Allergy*, 6 (5), 25-28.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

1. ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด
- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียดของ

ผู้เขียนบทความ (Author(s)) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่งและสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษา โปรดระบุชื่อหลักสูตรและสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

- แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

4) รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 1 รูป (ถ่ายหน้าตรง)

ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง 572 ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000 โทร. 061-5262919 โทรสาร. 075-340-042 E-mail : theerawat.tho@mcu.ac.th

2. ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word ส่งมายัง E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วย ภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงานจำนวน 1 ฉบับพร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ(ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ(อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords : 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16.pt).....

วัตถุประสงค์การวิจัย : Research Objectives (16 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย : Research Methodology (18 pt)

.....(16.pt).....

ผลการวิจัย : Results (18pt)

.....(16.pt).....

อภิปรายผล/วิจารณ์ : Discussion (18pt)

.....(16.pt).....

สรุป : Conclusion (18 pt)

.....(16.pt).....

ข้อเสนอแนะ : Recommendation (18 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....ไทย (16.pt).....

.....Eng. (16.pt).....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความ

ชื่อบทความ(ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ(อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords : 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16.pt).....

.....

.....

เนื้อหา : Body (18pt)

.....(16.pt).....

.....

.....

สรุป : Conclusion (18 pt)

.....(16.pt).....

.....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....ไทย (16.pt).....

.....

.....Eng (16.pt).....

.....